

การศึกษาแนวทางการใช้วาจาเชิงพุทธเพื่อส่งเสริมการค้าขาย

THE STUDY OF THE USAGE OF THE SPEECH IN BUDDHISM FOR SUPPORT THE COMMERCE

22

ณัฐธีร์ ศิริกรมพัฒน์*

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 1 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาความสำคัญการใช้วาจาเชิงพุทธที่ส่งเสริมการค้าขาย 2) เพื่อศึกษาหลักธรรมและทฤษฎีเพื่อส่งเสริมการค้าขายที่เกี่ยวข้องการใช้วาจา 3) เพื่อวิเคราะห์ให้แนวทางการใช้วาจาเชิงพุทธเพื่อส่งเสริมการค้าขาย

การวิจัยพบว่า วาจามีความสำคัญอย่างมากที่ส่งผลต่อผู้กล่าว และนำมาใช้อย่างมีสติ เพื่อการสื่อสาร, สร้างสัมพันธ์ หรือพูดด้วยความมีเมตตาต่อสรรพสัตว์ทั้งหลาย หรือการพูดเพื่อการสร้างธุรกิจการค้าขายก็สามารถทำให้เจริญก้าวหน้าและมีผลต่อความสำเร็จได้ หากการกล่าววาจานั้นประกอบด้วยเจตนาคือเป็นคำจริง เป็นคำสุภาพ ไม่พูดเพ้อเจ้อ ไม่พูดส่อเสียด พูดถูกกาลเวลา และถูกสถานที่ ประโยชน์ของการใช้สัมมาวาจา ทำให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางการค้าขายและสร้างสายสัมพันธ์กับสังคมที่มีความแตกแยกและไม่มีความสุขกันในยุคปัจจุบัน เพื่อจักได้นำหลักธรรมไปปรับใช้เพื่อสร้างสรรค์ต่อความเจริญให้แก่สังคม ส่งเสริมความสามัคคีในกลุ่มงาน

หลักธรรม ศึกษาทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมกับการใช้วาจาเพื่อการการค้าขาย ผู้กล่าวหรือผู้ฟังได้เข้าใจถึงหลักธรรมที่สัมพันธ์เพื่อไปส่งเสริมกับการพูดและการสื่อสารโดยใช้วาจาเป็นเครื่องมือ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เขียนขึ้นเพื่อการศึกษาหลักธรรมทางพุทธศาสนาไปปรับใช้กับการค้าขาย เพื่อประสบผลสำเร็จในอาชีพ ที่ต้องนำเอาวาจาอ่อนหวาน สุภาพ พูดได้ด้วยการมีใจที่เมตตาต่อสรรพสัตว์และสิ่งแวดล้อมของสังคมอันนำมาซึ่งความสุขและสงบร่มเย็น แต่ในงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงหลักธรรมอันนำไปเพื่อการส่งเสริมทางการค้าขายซึ่งเป็นการใช้การ กล่าววาจาไปใช้ประกอบอาชีพเป็นหลักต่อการค้าขาย ผู้ค้าขายจำเป็นต้องแสดงออกทางกายอย่างสุจริต วาจาที่จะนำการใช้การกล่าววาจาไปใช้ประกอบกล่าวแล้วมีคนชมชอบและมีใจสุจริต สอดคล้องกับหลักธรรม ดังนี้ 1. หลักธรรมที่ส่งเสริมและเกี่ยวข้องการใช้วาจา ได้แก่ 1) ศีล 5 2) เบญจธรรม 3) อิทธิบาท 4 และ 4) พรหมวิหาร 4 2. หลักธรรมที่ส่งเสริมทางการแสดงออกทางอารมณ์ของการใช้วาจา ได้แก่ 1) ขรรวาสธรรม 4 2) อริยมรรคมีองค์ 8 3. หลักธรรมที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการค้าขาย ได้แก่ 1) สังคหวัตถุ 4 2) มัชฌิมนิคา 5 3) ปาปนิกรธรรม 3 4) โภควิภาค 4 และ 5) หลักปฏิสัมภิทา 4 หลักธรรมที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยศึกษาแล้วเห็นว่า มีความสำคัญและส่งเสริมกับการใช้วาจาเพื่อการการค้าขาย ให้ผู้ค้าขายเป็นคนดีมีศีลธรรม ทั้งทางกาย ทางวาจาและทางใจ พร้อมช่วยส่งเสริมให้ผู้ค้าขายประสบผลสำเร็จในอาชีพเจริญรุ่งเรืองในอาชีพนักธุรกิจการค้าขาย

การศึกษาแนวทางการใช้วาจาเชิงพุทธเพื่อส่งเสริมกับการค้าขาย เพื่อมาปรับใช้ในสังคมปัจจุบัน ผู้ค้าขายต้องมีความรู้ มีปัญญาเท่าทันต่อเหตุการณ์ มีความรับผิดชอบต่ออาชีพ มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีเมตตาต่อลูกค้า คือ ไม่พูดเพ้อเจ้อและมีความไม่หลงกลวงลูกคำหรือผู้มุ่งหวัง โดยหวังผลกำไรเกินไป พูดเกินความเป็นจริงเท่ากับหลงกลวงให้เชื่อโดยมีเจตนาทำให้ผู้ฟังหลงผิดและเชื่อตามโดยขาดความเข้าใจและไว้ใจกับตัวผู้ค้าขาย เป็นการทำให้ผู้ขายได้ผลกำไรหรือผลตอบแทนกลับมาอย่างไม่บริสุทธิ์ ขัดต่อหลักการทางพุทธศาสนาหรือหลักธรรมที่กล่าวมา อันเป็นเหตุของการประทุพติและปฏิบัติที่ผิดกับสัมมาชีพ และก่อเกิดของความไม่เจริญรุ่งเรืองทางการค้าขายและความไม่บริสุทธิ์กับการกล่าวสัมมาวาจา และคำสุภาพอ่อนโยน คำสัตย์จริง เป็นรากฐานของการ

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประกอบอาชีพนักธุรกิจค้าขาย ที่ต้องสร้างความพึงพอใจต่อลูกค้า ฉะนั้นผู้ค้าขายควรนำหลักธรรมไปใช้และปรับให้เข้ากับการประพฤติปฏิบัติอย่างเคร่งครัด โดยไม่ไปพูดความหลอกลวงลูกค้าหรือผู้มุ่งหวัง มีความมั่นใจในการกล่าววาจาที่ดี มีคุณธรรมในจิตใจ คือ มีความซื่อสัตย์และจริงใจกับลูกค้า ขายสิ่งที่เป็นประโยชน์เหมาะสม ให้กับผู้ซื้อหรือลูกค้าที่สมควรแก่ฐานะซื้อ ในเวลาที่เหมาะสม สร้างกาลยณมิตร ยึดในหลักคุณธรรมและพัฒนาอาชีพการค้าของตนเอง เพื่อความเจริญมั่นคงถาวรและความก้าวหน้าสืบไปในอนาคต

คำสำคัญ: การใช้วาจาเชิงพุทธ

ABSTRACT

This thesis contains 3 objectives, namely : - 1) To study the importance of the usage of the speech. , 2) To study doctrinal principles supporting the usage of the speech for commerce goods which is in with the usage of the speech in Buddhism. and 3) To study the ways of using the speech for the commerce in Theravada Buddhism.

From the research, it is found that the importance of the usage speech cause . The sellers life to be of progress and to be successful .The conduct in the perlite speech must consist of the truth and not consist of the illusive speech , that is not to talk nonsense , But to take rightly according time and place. The benefit arising from the usage the Samma Vaca causing to process to arise both in worldly and Doctrinally and to build up the progress to the societies, and support the harness in the group of the people. The disadvantage of the usage of the bad speech causes one not attain the Dhammas.

The Doctrinal Principles supporting the usage of the speech for salling materials are the ones supporting the business to be success in the following point are :- 1. 1.)The Five Precept, 2).The Five Dhamma, 3). 4 Iddhipadas and 4). BrahmaViharas4, 2. The Doctrinal Principles which are in connection with the usage of the speech are :- 1.) 4Gharavasa Dhammas and The Eightfold Noble Truths., 3.The Doctrinal Principle supporting the success for commerce are : 1.) The 4Sanghavathus, 2.) 5Miccha Vanijjas, 3.) 3Papanikammas, 4.) 4 Bhoga Vibhagas and, 5.) 4 Patisambida. The said Doctrinal Principles will support the usage the speech for sailing the materials to help the seller to be of the Virtue and to be to success in their business.

In the study of the usage of the speech for commerce for sailing the material in Buddhism, the saller should be to The wisdom and responsibility for his or her occupations. They should also be of the justice as the base of his or her working, and should be of the satisfactions in their occupation of salling. Moreover, they should be of the qualifications in their minds and be of the justice to their customers to build up the friendship to them, and should hold the principles of the qualifications for developing themselves and for the strength of their Occupation to the future.

Keyword: the Speech In Buddhism

บทนำ

ในสมัยพุทธกาลไม่ปรากฏว่า มีการแบ่งพ่อค้าออกจากนักอุตสาหกรรม พวกเศรษฐีจึงเป็นนักอุตสาหกรรมไปด้วย กล่าวคือ ตั้งโรงงานผลิตสินค้าและเป็นผู้จำหน่ายสินค้าและขายสินค้านั้นด้วยตนเอง รวมทั้งบรรทุกสินค้าไปขายต่างเมืองด้วย เช่นเดียวกับ ผู้ปกครองประเทศ บางแคว้น ก็มีพ่อค้าคนกลางเป็นผู้ซื้อสินค้าหลาย อย่างมาจากเมืองหนึ่งสู่อีกเมืองหนึ่งโดยอาศัยกองคาราวานสินค้าเพื่อนำไปขายต่อ โดยการเดินทางเป็นระยะทางไกล ๆต้องอาศัยเวลายาวนานจึงถึงจุดหมายปลายทาง การซื้อขายสินค้าในอดีตถือได้ว่าเป็นการขายตรง ซึ่งก็ต้องใช้วาจาในการติดต่อสื่อสารเพื่อทำการค้าขาย สินค้า พ่อค้าคนกลางนำสินค้ามาจากเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น เสื้อผ้าอาภรณ์แพรพรรณเครื่องประดับ ผ้าลายดอก น้ำหอม งาและเครื่องที่ผลิตจากงาเงิน ทอง เป็นต้น พ่อค้าทำการตกลงแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการ กระบวนการค้าขายดังกล่าวดำเนินไปโดยใช้การประเมินสิ่งของและตีราคา

ในสังคมมีการพัฒนาเพื่อการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีจึงต้องมีการประกอบอาชีพและการค้าขายต่าง ๆ มากมาย ในโลกของการค้าจึงมีการแข่งขันสูง และการพูดจาเพื่อให้เกิดการค้าขาย ผู้ประกอบธุรกิจจึงต้องมีกลยุทธ์และแนวทางในการที่ประสบผลสำเร็จ และต้องมีคุณธรรมจริยธรรม หนึ่งในกลยุทธ์ที่สำคัญนั้นคือ การสื่อสารและพัฒนาบุคคลากรในองค์กร ให้มีความรู้ความสามารถทางการถ่ายทอดข้อมูลทางสินค้า ผู้อุปโภคบริโภค การจูงใจเพื่อให้ลูกค้าสนใจในตัวสินค้าและการร่วมลงทุนประกอบการทางการค้า จึงเป็นสิ่งสำคัญของการสื่อสารคือ การใช้คำพูดหรือวาจาที่เหมาะสมถูกต้องตามหลักจริยธรรม ในทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า สัมมาวาจา หมายความว่า วาจาชอบ ถ้าหากมีการศึกษาหลักการใช้สัมมาวาจาในทางพระพุทธศาสนา นำส่งผลที่ดีในทางรูปธรรมอันจะนำมาซึ่งประโยชน์เกื้อกูลต่อการประกอบธุรกิจในการประกอบธุรกิจ การใช้วาจา นับได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญและมีประโยชน์อย่างมาก ถ้าหากว่ามีการใช้วาจาที่ไม่เป็นความจริงไม่เหมาะสมสุภาพ อันเต็มไปด้วย โลภะ โทสะ โมหะซึ่งเป็นมิจฉาวาจาอาจนำมาซึ่งความเสียหายอย่างยิ่งต่อธุรกิจการค้าได้

การพูดด้วยโลภะ คือ พูดด้วยความอยากได้ในทางมิชอบเพื่อลาภ ยศ สรรเสริญ กล่าวคือ การพูดเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทรัพย์สินเงินทอง หน้าที่การงาน ตำแหน่ง ชื่อเสียงให้แก่ตนเอง บางครั้งก็พูดโปรยประโยชน์ โป้ปดมดเท็จ เพื่อหวังทำลายฝ่ายตรงข้าม (เรื่องการพูดด้วยโลภะนั้น ปรากฏในพระไตรปิฎกกล่าวว่า ด้วยสงฆ์ทำภาสณิยกรรมแก่พระเทวทัต กรณีพระเทวทัตกราบพูลพระพุทธเจ้าให้ทรงมอบการบริหารหมู่สงฆ์ให้แก่ตน) (วิ.ม. (ไทย)) เล่ม 7 ข้อ 336, หน้า 180 - 182 ส่วนการพูดด้วยโทสะ คือ พูดด้วยความโกรธ ใช้อารมณ์มากกว่าการใช้เหตุผล กล่าวคือ มีการใช้คำพูดที่เชือดเฉือน จาบจ้วง หยาบคาย ด่าทอ ถูกฝ่ายหนึ่งโดยกล่าวหาให้เกิดความเสียหาย อีกฝ่ายหนึ่งก็ตอบโต้ไม่ลดละ เกิดการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย เช่น มีการชุมนุมปราศรัยโจมตีกัน มีการเผชิญหน้ากัน หรือ ถึงขั้นใช้กำลังประทุษร้ายกัน จนในบางครั้งคำพูดหรือวาจาไม่ก็คำที่ไม่สร้างสรรค์ของผู้นำก็สามารถทำให้ผู้ชุมนุมประทุษร้ายต่อกัน อีกเหิม เข้าร่วมชุมนุมต่อต้านเพิ่มขึ้นมากมาย เป็นผลเสียหายทั้งต่อสังคมและประเทศชาติและเศรษฐกิจโดยรวม (เรื่องการใช้คำพูดโต้แย้งกันด้วยโทสะ ปรากฏในพระไตรปิฎกว่าด้วยเรื่องภิกษุชาวกรุงโกสัมพีทะเลาะวิวาทกันด้วยเรื่องการกระทำของภิกษุรูปหนึ่งว่าอาบัติหรือไม่อาบัติ ฝ่ายหนึ่งเห็นว่าอาบัติ อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าไม่อาบัติโต้เถียงกันจนเกิดการทะเลาะวิวาทแตกแยกเป็นสองฝ่ายในที่สุดก็เกิดความแตกแยกขึ้นในหมู่สงฆ์) (วิ.ม. (ไทย)) เล่ม 5 ข้อ 451, หน้า 333 - 338) สุดท้ายคือ การพูดด้วยโมหะ คือ พูดด้วยความหลง ความไม่รู้ตัวตามความเป็นจริงหรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น ในกรณีที่เกิดขึ้นกับเรื่องการเมืองการปกครองที่มีปัญหายุ่งเหยิง สลับซับซ้อนจนไม่อาจหาทางออกหรือยุติปัญหาลงได้ง่าย ๆ เพราะต่างฝ่ายต่างยึดความคิดและคำพูดของตนเป็นใหญ่ ความปรองดองสมานฉันท์จึงเป็นเพียงความหวังของฝ่ายที่เป็นกลาง กระทั่งหลายฝ่ายเห็นว่าการเมืองการปกครองเข้าถึงทางตัน สาเหตุจากนายกรัฐมนตรีขณะนั้นประกาศยุบสภา (ปัญหาการพูดด้วยโมหะเพราะถือตัวว่าเป็นพหูสูตฉลาดกว่า ใครจนสร้างความเดือดร้อนให้กับตัวเอง ปรากฏในอรรถกถาปิฎกสูตร) (มงคล (ไทย)) เล่ม 2 ข้อ 169)

ความสำคัญของการใช้วาจาจึงอยู่ที่ว่าผู้พูด พูดเพื่อสื่อสารกันนั้นใช้ความมีสติรอบคอบ ในคำพูดหรือวาจาเพียงใด พูดด้วยเจตนาที่เป็นกุศลหรืออกุศลพูดดีหรือพูดหยาบ เพราะการพูดความหยาบไม่ดี ย่อมนำความเกลียดชังและความทุกข์มาสู่ส่วนรวมหรือผู้ฟัง ส่วนการพูดดีย่อมนำประโยชน์ความรัก, ความประทับใจ, ความสำเร็จ, ความสุขมาให้ทั้งตัวผู้พูดเองและตัวผู้ฟัง ดังที่พระพุทธองค์ตรัสว่า “เราตถาคตรู้จักถ้อยคำที่แท้จริงที่ประกอบด้วยประโยชน์และเป็นที่รักที่พอใจของผู้อื่น เราตถาคตย่อมรู้กาลที่จะกล่าวถ้อยคำนั้น” (ม.ม. (ไทย)) เล่ม 13 ข้อ 86, หน้า 88) เรื่องการใช้วาจาด้วยการพูดดีเพื่อการแก้ปัญหาในอรรถกถาเรื่องเดียวกัน โดยมีพราหมณ์ผู้หนึ่งไปทำพินนเอาทรัพย์กับเศรษฐีผู้หนึ่งว่า หากโคของตนสามารถลากเลื่อน 200 เล่มที่บรรทุกน้ำหนักจนเต็มให้เคลื่อนที่ไปได้ ตนก็จะได้เงินนั้นนั้น แต่หากโคของตนลากไปไม่ได้เศรษฐีก็จะเป็นฝ่ายชนะได้เงินไป เมื่อพราหมณ์พูดดีกับโค โคจึงยอมลากเลื่อนไป (ขุ.ชา.อ (ไทย)) เล่ม 3 ข้อ 1, หน้า 308-311)

ในทางพระพุทธศาสนา มีหลักฐานเกี่ยวกับการค้าขายที่ได้กำไรและขาดทุนและได้กำไรยิ่งขึ้น ปรากฏอยู่ในวณิชสูตร พระสูตรนี้ได้กล่าวถึง พระสารีบุตรได้ตรัสถามพระพุทธเจ้าเกี่ยวกับเหตุปัจจัยที่ทำให้การค้าขายได้กำไรและเหตุปัจจัยที่ทำให้การค้าขายขาดทุน และอะไรเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้การค้าขายได้กำไรยิ่งกว่าประสบภัย ดังนั้นในการศึกษาการใช้วาจาที่ดีในการประกอบธุรกิจเชิงแนวพุทธนี้น่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษาและส่งเสริมให้ธุรกิจมีความเจริญรุ่งเรืองงอกงาม

จากที่กล่าวมาทั้งหมดผู้วิจัยจึงเห็นว่า ผู้ใช้วาจาพูดออกไปนั้นเป็นแนวทางที่สามารถส่งผลกระทบต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวหรือเป็นสาเหตุให้ผู้อื่นเกิดความทุกข์หรือสุขหรือขาบซึ่งประทับใจ ก็ขึ้นอยู่กับตัวบุคคลผู้ที่พูดออกไปมีเจตนาอย่างไรกับแนวทางเป้าหมาย รวมไปถึงการต้องพัฒนาทางด้านจิตใจด้วย กล่าวคือ พูดจาไม่เป็นประโยชน์ผิดหลักคุณธรรมเป็นการทำให้การค้าขายไม่ประสบความสำเร็จ เมื่อเป็นดังนั้นบุคคลใดเล่าที่เป็นผู้มีวาจาสร้างสรรค์เป็นประโยชน์ก่อให้เกิดความสำเร็จตามประสงค์ คือการค้าขายได้ โดยประกอบไปด้วยคุณธรรมและไม่ผิดจรรยาบรรณ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาเรื่อง “การศึกษาแนวทางการใช้วาจาเชิงพุทธเพื่อส่งเสริมการค้าขาย” ในการศึกษาความสำคัญของการใช้วาจา โดยศึกษาหลักธรรมที่ส่งเสริมกับการใช้วาจาเพื่อการค้าขาย

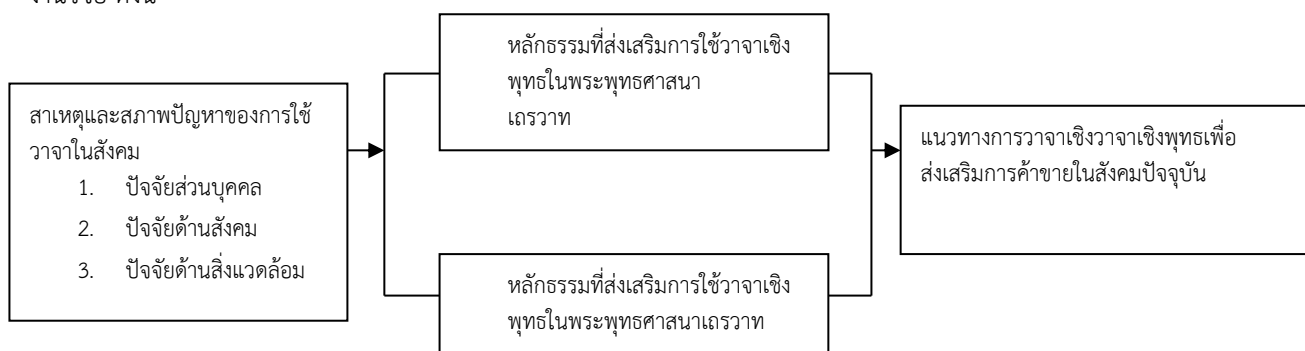
ในทางพุทธศาสนา โดยมีวัตถุประสงค์ ใช้เป็นแนวทางการใช้วาจาเพื่อการค้าขายในทางคุณธรรมถูกต้องตามจรรยาบรรณทางพระพุทธศาสนา และการพูดจาที่ได้ศึกษาแนวทางเพิ่มเติม จักได้นำเอาแนวทางการใช้วาจาตามหลักธรรมที่ส่งเสริมความสำเร็จทางการค้าขายและไม่ผิดคุณธรรมในทางพระพุทธศาสนา มาปรับใช้ เพื่อเป็นการนำเอาองค์ความรู้ไปพัฒนาใช้ในการประกอบการค้าขายและดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อการประกอบธุรกิจด้วยความถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์และเจริญอกงามยิ่ง ๆ ขึ้นไป ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติในอนาคตสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความหมายและความสำคัญของการใช้วาจาในทางพุทธศาสนา
2. เพื่อศึกษาหลักธรรมเชิงพุทธและทฤษฎีเพื่อส่งเสริมการค้าขาย
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวทางการใช้วาจาเชิงพุทธเพื่อส่งเสริมการค้าขาย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การศึกษาแนวทางการใช้วาจาเชิงพุทธเพื่อส่งเสริมการค้าขายในสังคมปัจจุบัน” มีกรอบแนวคิดงานวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาไว้ 2 ด้าน ได้แก่

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาหลักธรรมและตัวอย่างในคัมภีร์ที่นำมาส่งเสริมการใช้วาจาอย่างถูกต้องและเวลาในมิติของความหมายลักษณะและความสำคัญเพื่อผลความสำเร็จในระยะยาวต่อการค้าขาย นอกจากนั้นยังมุ่งศึกษาหลักธรรมที่ส่งเสริมการใช้วาจาเพื่อในพระพุทธศาสนา โดยศึกษาในมิติของ วิสสุจริต วาจาสุภาสิต ปฏิสัมภีทา 4 ที่กฎธัมมิกัตถประโยชน์กับการค้าขาย การค้าขายที่อุปาสกไม่ควรค้าขาย 5 ประการ

2. ขอบเขตทางด้านเอกสาร มุ่งเน้นศึกษาจาก คัมภีร์พระไตรปิฎก อรรถกถา ปกรณ์วิเสส รวมถึงตำราและหนังสืออื่นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ ฉบับภาษาไทย

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ 3 ประการ ประกอบด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้ ได้แก่

1. หลักธรรมที่ส่งเสริมการใช้วาจาเชิงพุทธเพื่อส่งเสริมการค้าขายทางด้านการใช้วาจาและด้านบุคคล

การที่ผู้ค้าขายจะประสบผลสำเร็จในอาชีพการค้าขายนั้นเกิดจากการกล่าววาจาแนะนำสินค้าของผู้ขายกับผู้ซื้อ ซึ่งผู้ขายจำเป็นต้องเป็นคนมีศีลธรรม ในพระธรรมปิฎก ได้กล่าวถึง คนมีศีลธรรม หรือมีมนุษยธรรม ที่เรียกได้ว่าเป็นอารยชน มีคุณสมบัติดังนี้ คือ 1. มีสุจริตทั้งสาม คือ มีความประพฤติดีประพฤติชอบ 3 ประการ ได้แก่

1) กายสุจริต 2) วาสุจริต 3) มโนสุจริต หลักธรรมทั้งหมดที่กล่าวมานี้ล้วนส่งเสริมการใช้วาจาเชิงพุทธเพื่อการค้าขายในพระพุทธศาสนาเถรวาททั้งสิ้น หลักธรรมทั้งหลายเหล่านี้ถ้านำไปปฏิบัติอย่างเหมาะสมจะส่งเสริมให้เป็นคนมีศีลธรรม ทั้งทางกาย ทางวาจาและทางใจ เป็นคนมีความเสียสละ อุดหนุน เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ใช้สติปัญญาในการคิดพิจารณาก่อนที่จะ

จะกล่าววาจาได้ออกไป ทำให้ตระหนักถึงผลกระทบหลังจากกล่าววาจาออกไปแล้ว จะเป็นแนวทางเพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้ค้าขายประสบความสำเร็จและเจริญรุ่งเรืองต่อไปในอนาคต

จากการศึกษาหลักธรรมที่ส่งเสริมการใช้วาจาเชิงพุทธเพื่อการค้าขายในพระพุทธศาสนา ประกอบด้วยหลักธรรม ดังนี้

(1) **ศีล 5** คือ การละเว้นจากข้อห้าม (เว้นจากการฆ่าสัตว์ เว้นจากการลักทรัพย์ เว้นจากการประพฤตินอกใจ เว้นจากการพูดเท็จ เว้นจากการดื่มสุรา) จะช่วยส่งเสริมให้การกล่าววาจาด้วยความมั่นใจ จะพูดต่อหน้าชุมชนก็มั่นใจ สง่างาม เพราะตนเองไม่มีความผิดใด ๆ ย่อมมองอาจ กล้าหาญ เมื่อกล่าววาจาได้ออกมาก็มีแต่ความสัจจริง

(2) **เบญจธรรม** เป็นธรรมอันดีงาม 5 ประการ เมตตาธรรม สัมมาอาชีวะ กามสังวร สัจจะ ความซื่อตรงความสัตย์ กิริยาที่ประพฤดิหรือมีพฤติกรรมแสดงออกมาทางกาย วาจาเป็นโดยตรง และมีสติสัมปชัญญะ ในการประพฤติปฏิบัติตน

(3) **อิทธิบาท 4** ช่วยส่งเสริมการใช้วาจา ได้เพราะ อิทธิบาท หมายถึง ฐานหรือหนทางสู่ความสำเร็จ หรือ คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ คุณเครื่องสำเร็จสมประสงค์ เหตุแห่งความสำเร็จ บุคคลจะประสบความสำเร็จในเรื่องใด ไม่ว่าเล็กหรือใหญ่ ต้องประพฤติตนให้เพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติ 4 ประการ คือ ฉันทะ ความพอใจในสิ่งนั้น วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น จิตตะ เอาใจใส่อย่างจริงจังต่อสิ่งนั้น วิมังสา ไตร่ตรองพิจารณาด้วยปัญญาในสิ่งนั้น

(4) **พรหมวิหาร** หลักความประพฤติที่ประเสริฐบริสุทธิ์ เป็นธรรมที่ต้องมีไว้เป็นหลักใจและกำกับความประพฤติ ให้ได้ชื่อว่า ได้ดำเนินชีวิตอย่างหมดจดและเป็นการปฏิบัติตนต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายโดยชอบ 4 อย่าง คือ 1) เมตตา 2) กรุณา 3) มุทิตา 4) อุเบกขา

(5) **สัปปุริสธรรม** ช่วยส่งเสริมการใช้วาจาให้เป็นวาจาสุภาพดี กล่าวแต่วาจาที่ดีและมีมงคล เพราะสัปปุริสธรรมเป็นธรรมสำหรับสัตบุรุษ ธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษหรือคุณสมบัติของผู้ดี

(6) **อริยมรรคมีองค์แปด** การเป็นกัลยาณมิตรหรือเพื่อนที่ดีย่อมชักนำบุคคลให้มีความเห็นถูกต้อง การพูดที่ดีต้องมีการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ด้วยปัญญา สามารถแยกแยะ วิเคราะห์สังเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ได้ จะสามารถพูดได้ดี รู้เท่าทันในสิ่งต่าง ๆ มีความคิดที่ถูกต้อง ไม่ยึดติด เงินทอง อุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ มากกว่าจิตใจที่ดีงาม การไม่มีความคิดที่ปองร้ายผู้ใด ไม่เคียดแค้น ไม่ชิงชัง มีเมตตา ปราณนาจะให้ผู้อื่นมีสุข การไม่คิดเอาวัดเอาเปรียบผู้ใด มีใจกรุณาต่อผู้ที่กล่าววาจาด้วย มีการพูดจาด้วยจิตเมตตา มีสติปัญญา

(7) **ฆราวาสธรรม 4** การกล่าววาจานั้นต้องเป็นผู้มีสัจจะ หมายถึง ความจริง ความซื่อสัตย์ต่อกัน ความจริงใจ จริงวาจาและจริงในการกระทำ จริงใจในการรักษาคำพูด จริงต่อเพื่อนฝูง ไม่กล่าววาจาที่เป็นเท็จเพราะความไม่จริงของผู้พูด เป็นบุคคลที่พูดจริง ทำจริง สำหรับการค้าขายสามารถนำหลักฆราวาสธรรม 4 ไปประกอบส่งเสริมการค้าขายได้จะช่วยส่งผลให้การค้าเป็นไปด้วยดี เพราะผู้ขายต้องกล่าวถึงรายละเอียดการขายสินค้า การขายสินค้าด้วยปัญญา มีความจริงใจ ความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า อดทน รู้จักควบคุมจิตใจไม่ให้โกรธในคำตำหนิของลูกค้า แก้ไขข้อบกพร่อง รู้จักปรับตัวปรับใจสามารถเข้าหาลูกค้าได้ ต้องรู้จักการเสียสละแบ่งปัน มีน้ำใจให้กับลูกค้า ไม่หวังผลกำไรเกินควร

(8) **สังคหัตถ์ 4** ต้องรู้จักการสงเคราะห์ช่วยเหลือคนอื่นหรือประพฤติตน ในสิ่งที่ประโยชน์แก่ผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว มองเห็นผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ผู้ขายต้องเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลาย จะช่วยทำให้ลูกค้าประทับใจ สามารถผูกใจลูกค้าได้ ด้วยสินค้าที่มีคุณภาพ และช่วยส่งเสริมให้กิจการก้าวหน้ารุ่งเรืองยิ่งขึ้น

(9) **มิจฉาวณิชา 5** คือ การค้าขายที่ผิดหรือไม่ชอบธรรม หมายถึง บุคคลไม่ควรค้าขายสินค้าหรือสิ่งของ คือ การขายอาวุธ การค้ำมนุษย์ การขายเนื้อสัตว์ การค้าขายน้ำเมา การค้าขายยาพิษ ซึ่งถือว่าเป็นอันตรายต่อเพื่อนมนุษย์ต่อสัตว์และต่อสภาพแวดล้อม

(10) **ปาปณิกรรม 3** การเป็นพ่อค้าหรือนักขายที่ดีควรมีคุณสมบัติด้านการค้า เช่น 1) การรู้จักสินค้า ใช้สินค้าเป็น สามารถคำนวณราคา เก่งกำไรได้อย่างแม่นยำ 2) จัดเงินในธุรกิจ หมายถึง รู้แหล่งซื้อแหล่งขาย รู้ความเคลื่อนไหวหรือความต้องการของตลาด มีความสามารถในการจัดซื้อจัดจำหน่าย รู้ใจและรู้จักเอาใจลูกค้า บริการตรงกับความต้องการของลูกค้า 3) มีความพร้อมด้วยแหล่งทุนเป็นที่ยอด หมายถึง ทำตัวเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจใส่แหล่งทุนใหญ่ มีความสามารถหาเงินมาลงทุนหรือดำเนินกิจการได้ง่าย

(11) **โภควิภาค 4** เป็นหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสแนะนำให้ชาวบ้านผู้ครองเรือนให้ รู้จักการบริหารจัดการแบ่งทรัพย์ที่มีอยู่ เช่น ส่วนที่ 1) ใช้สำหรับเลี้ยงตนและบุคคลในครอบครัว ตลอดถึงบ่าวบริวารและมิตรสหาย รวมทั้งเพื่อประโยชน์ส่วนที่ 2) และ 3) ใช้ลงทุนประกอบกิจการงานหรือนำมาประกอบการค้าขาย ให้มีรากฐานมั่นคงและได้ผลกำไรมากยิ่งขึ้น และส่วนที่ 4 เก็บเอาไว้ใช้ในคราวจำเป็น

(12) **หลักปฏิสัมพันธ์ 4** ผู้ที่มีอาชีพค้าขายมีความจำเป็นต้องมีสติปัญญาที่ชาญฉลาดเฉียบแหลม เป็นผู้มีปัญญามาก เพราะยังเป็นบุคคลที่มีปัญญาแตกฉานมากก็ยิ่งช่วยส่งเสริมให้ธุรกิจการค้าขายเติบโตก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็วและยั่งยืน

หลักธรรมทั้งหมดที่กล่าวมานี้ล้วนส่งเสริมและสัมพันธ์กับการใช้วาจาเพื่อการค้าขายในพระพุทธศาสนาเถรวาททั้งสิ้น มีหลากหลายข้อแตกต่างกัน หลักธรรมทั้งหลายเหล่านี้หรือหลักธรรมอื่น ๆ ถ้านำไปปฏิบัติอย่างเหมาะสมด้านกาย วาจา และใจ จะส่งเสริมให้เป็นคนมีศีลธรรม ทั้งทางกาย ทางวาจาและทางใจ เป็นคนมีความเสียสละ อดทน เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ใช้สติปัญญาในการคิดพิจารณาในการใช้วาจา

2. หลักการและทฤษฎีการค้าขายด้านบุคคลในการใช้วาจาเพื่อส่งเสริมการค้าขาย

ผู้ขายต้องแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้มีความปรารถนาดีต่อลูกค้า มีความตั้งใจรักษาประโยชน์ของผู้ซื้อด้วยความจริงใจ ผู้ขายสินค้าต้องพูดแต่ข้อเท็จจริง มีความปรารถนาดีต่อลูกค้า โดยไม่ต้องการพูดเพื่อขายสินค้าหรือเพื่อผลประโยชน์ของผู้ขายเพียงอย่างเดียว แต่ต้องพูดเพื่อให้ลูกค้าเข้าใจถึงประโยชน์ที่ลูกค้าได้รับจากการซื้อสินค้าด้วยความจริงใจ เป็นผู้มีเมตตา มีความรัก ปรารถนาดีต่อผู้อื่น มีความกรุณา คิดจะช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความจริงใจ ไม่ได้แสวงหาผลประโยชน์ของการขายสินค้าเท่านั้น ผู้ขายต้องแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้มีวินัยดี มั่นคงในศีลธรรม เป็นผู้รักความยุติธรรมนั้น ผู้ขายสินค้าต้องมีความเป็นธรรมกับลูกค้า ซื่อสัตย์ และซื้อตรงกับการค้าขายสินค้าด้วยราคาที่เปี่ยมธรรม ไม่เอาเปรียบผู้ซื้อมากเกินไป พูดด้วยความเมตตากรุณา โอบอ้อมอารี มีความสุภาพ กับลูกค้า และต้องรักษาคำพูดที่กล่าวไว้เกี่ยวกับลูกค้าที่ต้องทำให้ได้อย่างที่ได้ พูดไว้จะสามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้ลูกค้าได้มากยิ่งขึ้น

3. การวิเคราะห์แนวทางการใช้วาจาเชิงพุทธเพื่อส่งเสริมการค้าขายตามหลักธรรมสุจริต 3 ประการ

3.1 องค์ประกอบด้านบุคคล เพื่อส่งเสริมการค้าขาย ตามแนวทางการใช้วาจาเชิงพุทธ

1) **กายสุจริต** ได้แก่ ความประพฤติชอบทางกาย มี 3 ประการ คือ เว้นจากการฆ่าสัตว์ เว้นจากการลักทรัพย์ และเว้นจากการประพฤติผิดในกาม 1) หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้วาจาเชิงพุทธเพื่อการค้าขาย คือ ศีล 5 ข้อที่ 1 ปาณาติบาต (เว้นจากการฆ่าสัตว์) ได้มีการพัฒนาการแนวคิดและการตีความศีล 5 แนวใหม่ครอบคลุมถึง ปาณาติบาตในรูปของสินค้าที่ส่งเสริมความรุนแรง : หมายถึง การผลิตสินค้าหรือขายสินค้าที่ส่งเสริมความรุนแรง เช่น การผลิตอาวุธสงคราม การผลิตสารเคมีที่เป็นพิษ การผลิตยาฆ่าแมลง การผลิตเสื้อผ้าจากหนังหรือขนสัตว์ เป็นต้น ในความหมายนี้ ผู้ผลิตหรือผู้ขายอาจจะไม่ได้ฆ่าสัตว์โดยตรง แต่การผลิตหรือการขายสินค้าที่นำไปสู่ความรุนแรงนี้ ก็ถือว่าอยู่ในข่ายของการละเมิดศีลข้อที่ 1 เช่นเดียวกัน 2) หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้วาจาเชิงพุทธเพื่อการค้าขาย คือ ศีล 5 ข้อที่ 2 อทินนาทาน (เว้นจากการลักทรัพย์) โดยเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ ด้วยอาการเป็นโจร คือ ไม่เบียดบังดำเนินการเกี่ยวกับวัตถุสิ่งของที่ผู้อื่นไม่อนุญาตด้วยทางกาย หรือว่าทางวาจาอันเจ้าของไม่ได้ยกให้เป็นสิทธิ์ขาด กิริยาที่ห้ามทำในศีลข้ออทินนาทานที่เกี่ยวกับการใช้วาจา คือ 1) หลอก ได้แก่ การป้อนเรื่องขึ้นหลอกให้เขาหลงเชื่อแล้วให้ทรัพย์ 2) ลวง ได้แก่ การใช้เครื่องมือแลกเปลี่ยนผิดมาตรฐานตบตาคนอื่น 3) ปลอม ได้แก่ การทำของปลอม ใช้ของปลอม แลกเปลี่ยนได้ทรัพย์มา

2) วิเคราะห์แนวทางองค์ประกอบด้านบุคคลทางความคิด

มโนสุจริต ได้แก่ ความประพฤติชอบทางใจ มี 3 ประการ คือ ไม่โลภ ไม่คิดหลอกลวงหรือพยาบาท กล่าวหาเพื่อนร่วมทางธุรกิจการค้าขาย จำต้องมีความเห็นถูกต้อง

อริยมรรคมองค์แปด หลักธรรมการใช้วาจาเชิงพุทธ เนื่องจากผู้พูดหรือผู้ใช้วาจา ต้องรู้จักผู้อื่น เข้าใจสังคม เข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรมและศาสนา เป็นกัลยาณมิตรหรือเพื่อนที่ดี กัลยาณมิตรย่อมชักนำบุคคลให้มีความเห็นถูกต้อง การพูดที่ดีต้องมีการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ด้วยปัญญา สามารถแยกแยะ วิเคราะห์สิ่งกระทำความต่าง ๆ ได้ สามารถพูดได้ดี รู้เท่าทันในสิ่งต่าง ๆ มีความคิดที่ถูกต้อง ไม่ยึดติด เงินทอง อุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ มากกว่าจิตใจที่ติงาม การไม่มีความคิดที่ปองร้ายผู้ใด ไม่เคียดแค้น ไม่ชิงชัง มีเมตตา ปรารถนาให้ผู้อื่นมีสุข การไม่คิดเอาเปรียบผู้ใด มีใจกรุณาต่อผู้ที่กล่าววาจาด้วย มีการพูดจาด้วยจิตเมตตา

ประโยชน์ของการใช้สัมมาวาจา มีอันยิ่งสมควร วาจาไพเราะเป็นคุณสมบัติ ที่สำคัญในการพูด เพื่อความสงบสำเร็จประโยชน์ตนประโยชน์ท่านและยอมยืดยาวใจของผู้ฟังได้ให้เกิดความนิยมนักใคร่นับถือผู้พูด ทำให้เป็นเครื่องผูกมิตรสัมพันธ์ ทำให้เป็นที่รักของเพื่อนร่วมงาน ผู้ฟังและคนทุกชนชั้น ทำให้มีเสน่ห์ในการพูดส่งเสริมให้มีบุคลิกที่ดีงาม ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทั้งทางโลกและทางธรรม ทำให้สร้างสรรค์ความเจริญให้กับสังคม ทำให้ส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะไม่ให้เกิดความแตกแยก มีวาจาสิทธิ์ ได้รับความสำเร็จในสิ่งที่เจรจา ใครได้ยินได้ฟังแต่สิ่งที่ดีงาม ไม่ตกไปในอบายภูมิ

3.2 องค์ประกอบด้านวาจา เพื่อส่งเสริมการค้าขาย เชิงพุทธ

วิเคราะห์แนวทางการใช้วาจาเชิงพุทธ ที่ส่งเสริมการค้าขาย

วจีสุจริต ได้แก่ ความประพฤติชอบทางวาจา มี 4 ประการ คือ เว้นจากการพูดเท็จ เว้นจากการพูดส่อเสียด เว้นจากการพูดคำหยาบ และเว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ

1. หลักธรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการใช้วาจาเชิงพุทธเพื่อการค้าขาย คือ ศีล 5 ข้อที่ 4 มุสาวาทา (เว้นจากการพูดเท็จ) คือ งดเว้นจากคำพูดที่บิด เบี่ยงจากความจริง โดยจงใจให้ผู้อื่นเข้าใจผิดว่าเป็นเช่นนั้นเช่นแสดงพยานหลักฐานเท็จ มีข้อห้ามดังต่อไปนี้

1.1 มุสา หมายถึง การพูดเท็จ และมีองค์ประกอบอยู่ 7 ประการคือ

1) ปด ได้แก่การพูดตรงข้ามกับความจริง เช่น เห็นแล้ว พูดว่าไม่เห็น รู้อยู่ พูดว่าไม่รู้

2) ทนสาบาน ได้แก่ ทำผิดแล้วไม่ยอมรับว่าผิด

3) ทำเล่ห์กระเท่ห์ ได้แก่ การอวดอ้างตนว่าเป็นผู้วิเศษ ทำให้คนหลงเชื่อถือนิยมนิยม

4) มารยาท ได้แก่การเสแสร้งทำกริยาให้ตรงกันข้ามกับความจริง เช่นเป็นคนทุศีล ทำท่าทางเป็นคน

มีศีล

5) ทำเลศ ได้แก่ การตั้งใจจะพูดเท็จ คือ พูดเล่นสำนวนเพื่อให้คู่สนทนาผิดเอง

6) เสริมความ ได้แก่ พูดเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้แลดูว่าเป็นเรื่องใหญ่

7) อำนาจ ได้แก่ การพูดอาศัยข้อมูลเดิม แต่ตัดตัดหัวข้อความที่ไม่ประสงค์จะให้รู้ออกเสีย เพื่อ

ทำให้เข้าใจว่าเป็นเรื่องอื่นไป

1.2 อนุโลมมุสา ได้แก่ การพูดไม่จริง แต่พูดไปโดยไม่หวังจะให้ผู้ฟังเชื่อถือตาม เช่น การพูดประชด

ประชัน พูดเสียดสี

1.3 ปฏิสสวะ ได้แก่การสัญญากับผู้อื่นแล้วไม่ปฏิบัติตามคำพูดนั้น หรือว่าปฏิบัติไม่ได้จนทำให้ผู้อื่นเสียผลประโยชน์ ดังมีลักษณะดังต่อไปนี้

1) ผิดสัญญา ได้แก่ ทั้งสองฝ่ายได้ทำสัญญาแก่กันว่าจะทำเช่นนั้น ๆ แต่อีกฝ่ายหนึ่งบิดพลิ้วไม่

ทำตามสัญญา

2) เสียสัตย์ ได้แก่ ให้คำสัญญาแก่เขาแต่ไม่ได้ทำตาม

3) คินคำ ได้แก่รับปากว่าจะทำสิ่งนั้น ๆ ให้ ภายหลังไม่ทำ (สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระ

ยาวชิรญาณวโรรส, 2538, หน้า 30)

ประโยชน์ของการใช้สัมมาวาจา มีอันสงฆ์มาก วาจาไพเราะเป็นคุณสมบัติ ที่สำคัญในการพูด เพื่อความสงบสำเร็จ ประโยชน์ตนประโยชน์ท่านและยอมยิตเห็นใจของผู้ฟังได้ให้เกิดความนิยมนรักใคร่นับถือผู้พูด ทำให้เป็นเครื่องผูกมิตรสัมพันธ์ ทำให้เป็นที่รักของเพื่อนร่วมงาน ผู้ฟังและคนทุกชนชั้น ทำให้มีเสน่ห์ในการพูดส่งเสริมให้มีบุคลิกที่ดีงาม ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทั้งทางโลกและทางธรรม ทำให้สร้างสรรค์ความเจริญให้กับสังคม ทำให้ส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะไม่ให้เกิดความแตกแยก มีวาจาสิทธิ์ ได้รับความสำเร็จในสิ่งที่เจรจา ใครได้ยินได้ฟังแต่สิ่งที่ดีงาม ไม่ตกไปในอบายภูมิ

สำหรับโทษของการใช้วาจานั้นมีมาก ไม่ว่าพูดในทางไม่ดีกับบุพชนคนธรรมดา หรือ พูดไม่ดีกับผู้ทรงศีล ซึ่งโทษของการด่าบริภาษเพื่อนพรหมจรรย์นั้น ผู้ด่า บริภาษเพื่อนพรหมจรรย์ คือ พระสงฆ์หรือผู้ปฏิบัติธรรม ดิเียนพระอริยเจ้า ก่อให้เป็นกรรมทางวาจามีโทษ เช่น ไม่บรรลุตธรรมที่ตนยังไม่บรรลุ เสื่อมจากธรรมที่บรรลุแล้ว สัทธรรมของภิกษุณั้ย่อมไม่ผ่องแผ้ว เป็นผู้หลงเข้าใจว่าได้บรรลุสัทธรรม เป็นผู้ไม่ยินดีประพฤติพรหมจรรย์ ต้องอาบัติเศร้าหมองอย่างใดอย่างหนึ่ง บอกลาลึกขาคือ การลักไปเป็นฆราวาสเป็นโรคอย่างหนัก ย่อมถึงความเป็นบ้า คือ ความฟุ้งซ่านแห่งจิต เป็นผู้หลงทำกาลละ คือ ดายอย่างขาดสติ เมื่อตายไปย่อมเข้าถึงอบายทุกติ วินิบาต นรก ตามหลักพระพุทธศาสนาได้กล่าวโทษของวาจาว่ามีผลกรรมของมุสาวาทไว้ว่า วิชากรรมของมุสาวาท คือ ผลของการกล่าวคำเท็จนั้น ผู้ที่กล่าวคำเท็จนั้นต้อง ประสบกับวิบากกรรม เช่น พูดไม่ซัด ฟันไม่เป็นระเบียบ ปากเหม็นมาก ไอตัวร้อนจัด ตาไม่อยู่ในระดับปกติ กล่าววาจาด้วยปลายลิ้นและปาก ทำทางไม่สง่า ผ่าเผย จิตไม่เที่ยงคล้ายคนวิกลจริต เป็นต้น

สรุปได้ว่า ผู้ชายที่ดีควรมีคุณสมบัติ คือ มีปัญญา มีความรับผิดชอบต่ออาชีพของตนเอง มีความสุจริตเป็นรากฐานของการประกอบธุรกิจ สุจริตใจในการกล่าววาจา มีคุณธรรมและจริยธรรมในจิตใจ เช่น มีความซื่อสัตย์และจริงใจกับลูกค้า คำขายจึงต้องขายสิ่งที่เหมาะสม ให้กับคนที่เหมาะสม ในเวลาที่เหมาะสม ยึดในหลักคุณธรรมและพัฒนาการขายของตนอยู่เสมอ และมีจริยธรรมในการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจลูกค้า จริยธรรมของพนักงานขายต่อลูกค้าต้องมีความซื่อสัตย์ มีความจริงใจ ช่วยเหลือลูกค้าด้วย

ความเต็มใจและอุทิศเวลาให้กับลูกค้า จะต้องรักษาความลับของลูกค้าให้เป็นความลับตลอดไป ไม่นินทาหรือกล่าวร้ายลูกค้าทั้งต่อหน้าและลับหลัง รักษาผลประโยชน์ของลูกค้าเหมือนกับผลประโยชน์ของตนเอง ต้องคำนึงถึงจริยธรรม วัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ และต้องคำนึงถึงการมีประโยชน์ต่อสังคมนั้น ๆ การศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้วาจาเพื่อการค้าขาย การค้าขายให้ประสบผลสำเร็จต้องมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อขายของผู้บริโภคเช่น ปัจจัยด้านความต้องการ ปัจจัยทางด้านสังคม ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางจิตวิทยา

ข้อเสนอแนะ

ศึกษาแนวทางการใช้วาจาเชิงพุทธเพื่อส่งเสริมการค้าขาย ผลการศึกษาเรื่องนี้ทำให้รู้แนวหลักธรรมทางพุทธศาสนา ความสำคัญของการใช้วาจา หลักธรรมที่ส่งเสริมและสัมพันธ์กับการใช้วาจาเพื่อการค้าขายในทางพระพุทธศาสนาเถรวาท และการประยุกต์ใช้วาจาเพื่อการค้าขายในสังคมปัจจุบัน เพื่อให้ตนเองและผู้ค้าขายที่สนใจปฏิบัติตาม เกิดความสุข ความเจริญรุ่งเรืองในงานอาชีพค้าขายและธุรกิจการค้า ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญต่อการใช้วาจา มีความสำคัญต่อความสัมพันธ์ ทั้งต่อหน่วยงานและความเจริญก้าวหน้าในหลากหลายอาชีพ ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพค้าขายและปฏิบัติการต่าง ๆ รวมทั้งการติดต่อประชาสัมพันธ์ด้วยการสื่อสารทางวาจา อีกด้วย จึงมีข้อเสนอแนะว่า

1.1 หน่วยงาน องค์กร เอกชน หรือสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ควรส่งเสริมเรื่องสัมมาวาจาแนวทางการพูดหรือการใช้วาจาที่เหมาะสมสุภาพในสังคม และชี้ให้ทั้งประโยชน์และโทษของการใช้วาจาตามหลักพระพุทธศาสนา ควรมีนโยบายหรือกฎหมายเกี่ยวกับการใช้วาจาหรือหลักปฏิบัติด้านบุคคลอย่างชัดเจนโดยเฉพาะในสังคมออนไลน์

1.2 หน่วยงานของรัฐ องค์กร หรือสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ควรสนับสนุนการใช้วาจาในพระพุทธศาสนา มาใช้เป็นหลักปฏิบัติในการสื่อสารถ่ายทอดข้อมูลให้กับผู้ติดต่องานและลูกค้า ด้านความถูกต้องและชัดเจนครบในจุดงานเดียวเลย ไม่สร้างความสับสนให้ผู้พบเห็นหรือมาติดต่อหน่วยงานของรัฐ มาใช้ในชีวิตประจำวันให้เป็นมาตรฐาน ด้วยคำสุภาพอ่อนหวาน ทางสังคมปัจจุบัน

1.3 ผู้ปฏิบัติงาน ทางด้านสื่อมวลชน หรือข่าวสาร หรือผู้มีส่วนกำกับดูแล ในสถาบันการศึกษาในทุก ๆ ระดับชั้นทางด้านภาษาไทย ควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ต่อ การศึกษาในอนาคต จนถึงระดับที่สูงขึ้นไปเรื่อยกระทั่งระดับอุดมศึกษา จึงต้องเน้นถึงการนำไปใช้เรื่องวาจาเพื่อการติดต่อสื่อสารอย่างชัดเจนถูกต้องเป็นความจริง ไม่สื่อสารแบบคำหลอกลวงไม่มีจริยธรรม จึงต้องเน้น เรื่องคุณธรรมจรรยาบรรณ ทางสื่อสารด้วยคำพูดและวาจาอันสุภาพ อ่อนโยน เป็นสุภาพชนในสังคมเมืองใหญ่ ที่เจริญแล้วถือปฏิบัติกัน.

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

วิเคราะห์แนวทางการปฏิบัติการใช้วาจาเพื่อส่งเสริมการทำธุรกิจในสังคมเศรษฐกิจไทย ผู้วิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ศึกษาศึกษาวิเคราะห์การนำหลักธรรมอื่น ๆ ในทางพระพุทธศาสนา สร้างรูปแบบเพื่อการส่งเสริมการทำธุรกิจในสังคมเศรษฐกิจไทย

2.2 ศึกษาเปรียบเทียบหลักธรรมและผลสัมฤทธิ์ที่ส่งเสริมการทำธุรกิจ ให้เจริญก้าวหน้า

2.3 ศึกษาพัฒนากระบวนการปฏิบัติตนประยุกต์การใช้วาจาเพื่อการทำธุรกิจ ในเชิงพระพุทธศาสนากับในสังคมปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2500). *พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส. (2538). *เบญจศีลและเบญจธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.